

СТРАТЕГИЯ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЛАСТ ВИДИН

2009 – 2013

**ГР. ВИДИН, УЛ. “ДУНАВСКА” № 6
тел. 094/ 60 16 16, факс 094/ 60 10 76,
e-mail: del_oa@vidin.government.bg**

СЪДЪРЖАНИЕ:

ВЪВЕДЕНИЕ

1. СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ

1.1. Развитие на туризма в България

1.2. Развитие на туризма в Област Видин

1.2.1. Обща характеристика

1.2.2. Инфраструктура

1.2.3. Суперструктура

1.2.4. Профил на туриста

1.2.5. Туристопоток

1.2.6. Продуктово предлагане и потенциал за развитие

1.2.7. Човешки ресурси

1.3. Тенденции

2. SWOT анализ на Областта като туристическа дестинация

3. ВИЗИЯ, ЦЕЛИ И СТРАТЕГИИ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЛАСТ ВИДИН

3.1. Визия

3.2. Стратегически цели

3.3. Приоритетни области

3.4. Целеви пазари

3.5. Приоритети и специфични цели

3.6. Индикатори

4. ФИНАНСИРАНЕ

5. ПРОЗРАЧНОСТ

6. ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ

1. Въведение

Туризмът е изключително важен отрасъл за развитието на икономиката на всеки регион и е един от основните фактори за развитие на малките и средни предприятия. Туристическата индустрия може да промени облика на един регион и стандарта на живот на хората от този регион, и това е показателно за районите с развита инфраструктура, база и добре рекламиращи своя продукт. Наличните природни, културни и исторически дадености на област Видин я правят атрактивна туристическа дестинация. Този факт налага разработването на Областна стратегия за устойчиво развитие на туризма, чиято основна задача е да отрази действителните потребности и възможности за развитие на туристическия потенциал в областта.

Предмет на Стратегията е процесът на развитие на туризма в област Видин за разработване, разширяване и усъвършенстване на туристически продукти и услуги, с цел подобряване туристическото предлагане, подпомагане на маркетинговия процес и активиране на търсенето.

Целта на Стратегията е да очертае приоритетите за разработване на маркетингово планиране и рекламна политика за наличния туристически ресурс на областта; изграждане на туристическа информационна система за региона; инвентаризация на наличния ресурс; планиране на дейностите, подкрепящи развитието на туризма в общините; развитие на инфраструктурата; обучение на кадрите заети в туризма.

Стратегията за развитие на туризма се опира на анализ на силните и слабите страни, на откриващите се възможности и очертаващите се заплахи.

При разработката ѝ, екипът от експерти отчете, нагласите и намеренията на представители на хотелиерския и ресторантьорския бранш, транспортни фирми, музеи и художествена галерия, читалища, представители на гражданското общество и др., тъй като те имат пряк досег в туристическата индустрия.

Разработването на Стратегията е съобразено със:

- Закон за туризма;
- Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в България 2009 – 2013 год.;
- Регионален план за развитие на Северозападен район за планиране;
- Областна стратегия за развитие 2005 – 2013;
- Общински планове за развитие на общините в област Видин.

При изготвянето на документа бе проучена наличната статистическа и друга емпирична информация, отнасяща се до туризма:

- Пряко: хотелска база, посетители, нощувки, бр. разпределение на заведения за хранене и др.;
- Косвено: състояние на пътища, транспорт и др.

Изготвянето на реално изпълнима стратегия и успешното и прилагане ще спомогне за:

- Целесъобразното и контролирано използване на природните, географските, социално-икономически и др. ресурси и опазване и развитие на природната среда, културно-историческото наследство и обичаите на местното население;
- Подобряване и развитие на инфраструктурата на туризма и развитие на отделните форми на туризма – речен, културно исторически и познавателен, селски, екологичен ловен туризъм и др.

1. СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ

1.1. Развитие на туризма в България

Туристическият отрасъл играе традиционно важна роля в икономическото развитие на България, която придобива все по-широка международна известност със съчетанието си на природно и културно наследство и богата и атрактивна мрежа от природни и културни ресурси.

България е страна с умерен климат, комбиниран с благоприятно средиземноморско влияние. Изобилието и разнообразието на водни ресурси, включително на минерални извори, осигуряват възможности за отдих и възстановяване. Страната ни притежава богата и атрактивна мрежа от природни и културни ресурси, която включва девет обекта (седем културни и два природни), включени в Списъка на световното наследство (ЮНЕСКО), природни и културни забележителности от местно значение, както и защитени територии, които са общо 5% от площта на страната (вкл. 3 национални и 11 природни парка), 40 000 исторически паметника, 160 манастира, повече от 330 музея и галерии, богати традиции в провеждането на фестивали и празници, запазено етнографско наследство, национална кухня, качествени вина и др. В страната има официално обявени 142 курорта, от които 58 са балнеолечебни, 56 планински климатични и 28 морски. Това разнообразие на ресурси е съсредоточено на сравнително малка територия, позволяваща достъп до различни обекти за кратко време.

Сред конкурентните предимства са:

- местоположението на страната, в относителна близост до големите пазари на Европа;
- Благоприятен климат;
- Конкурентните цени (разумното съотношение качество-цена);
- Новоизградените и модернизирани през последните години настанителна база и други туристически обекти;
- Положително и гостоприемно отношение на местното население и местната власт към туризма и туристите;
- Дългогодишни традиции в развитието на международен туризъм (от края на 50-те години на 20-ти век).

1.2. Развитие на туризма в Област Видин

1.2.1. Обща характеристика

- Видинска област е район, който притежава естествени природни, исторически и културни дадености. Разнообразието от природни феномени, резервата “Чупрене”, добре уредените музеи и богатството от паметниците на културно-историческото наследство са предпоставка и добра база за развитие на вътрешен и международен туризъм, особено в областта на екологичния, селския и културен туризъм;
- Отчита се положително и гостоприемно отношение на местното население и местните власти към туризма и туристите;
- Областта има голям потенциал за развитие, тъй като до момента все още не е обременена от започналото, през последните 10 години, масово строителство на големи туристически комплекси. Това е спомогнало за запазване на автентичността на региона и задоволяване в по-голяма степен специфичните нужди на туриста;
- Сред конкурентните предимства на областта е стратегическото географско положение, което векове наред е благоприятствало развитието ѝ като транспортен, търговски и културен център. През нея преминават два европейски коридора. Граничното положение и водната връзка със страните от Дунавския басейн, ще оказва влияние върху развитието на туризма в областта през следващите години.

1.2.1.1. Природни ресурси

Област Видин притежава богати природата с ресурси – планини, низини, котловини, девствени местности, крайречни и планински райони, скални образувания, пещери, реки, езера, язовири, минерални и карстови води, разнообразен растителен и животински свят. Тези дадености привличат любителите на природата и предлагат възможности за развитие на различни видове туризъм.

Природните ресурси на област Видин включват:

- **Планини и ридове:** Части от защитена зона “Западна Стара планина”, включваща Билото на Стара планина и Предбалкана; Ридовете Връшка чука и Белоградчишки венец;
- **Заравнености:** Дунавската равнина, Видинска и Арчаро-орсойска низина;
- **Скални образувания:** Белоградчишки скали, Боров камък, Чутурите;
- **Пещери** – пещери, които са природни забележителности - Магура, Леви и десни сухи Печ, Пещерата “Венец” в м. Чукара; пещера „Козарника” и множество карстови пещери;
- **Езера и язовири:** Дреновец, Полетковци, Делейна, Божурица, Рабишкото Езеро;
- **Защитени местности:** Връшка чука, “Чупренски буки”, “Остров Кутово”, „Острови Близнаците”, Раковишки манастир, Липака;
- **Резерват** – Биосферен резерват “Чупрене”;
- **Местности:** Божурица;
- **Реки и водопади:**
 - Реки: Дунав, Тимок, Гополовец, Арчар, Лом, Чичилска, Видбол, Коматица, Грамадска, Стакевска, Скомя, Белщица, Чупренска река, Войнишка река, Делейнска река;
 - Водопади: Бялата вода, Петков церак;
- **Флора:** В Предбалкана и Стара планина са застъпени широколистните гори и по-конкретно дъб, бук, ясен, в по-ниските части габър, а в по-високите - иглолистни гори- обикновен смърч, ела и бор. В района на Белоградчик са открити над 1000 вида растения, 69 от които са редки и застрашени от изчезване: Рамонда сербика (*Ramonda Serbica*), Симфиандра (*Simiphyandra wanery*), висока бисерка (*Melica altissima*). Обособени са ендермити (т.н. местни видове, които се срещат само в даден регион) – червената скална роза, йорданова камбанка, набраздена каменоломка, дългозъбо пропадниче, български ерантис и др. В резервата Чупрене се срещат - български ерантис, тъмнопурпурна метличина, балканския ендемит и томасиниев минзухар.
- **Фауна:** Птиците са най-добре представената група от фауната. От по-редките се срещат – белошипата ветрушка, ливадния дърдавец, черен щъркел, червена каня, полски блатар, ловен сокол, планински каклик, гургулица, бухал, забулена сова, земероното рибарче, синята гарга и синият скален дрозд и др. Бозайниците се отличават с голямо разнообразие. Тук се срещат – видрата, златката, вълкът, всички видове прилепи. Копитните са представени от сърната, благородния елен и дивата свиня. От земноводните и влечугите се срещат двата вида костенурки – шипобедрена и шипоопашата. От 16 вида змии установени в страната в областта се срещат 7 вида, сред които отровните пепелянка и усойница. В района на Белоградчик се среща и тропическата пеперуда “Еребус одора”.

Климат: Географското положение на областта обуславя умерено-континентален климат със сравнително студена зима и горещо лято. Средногодишната температура е 11,2°C. Най-топъл е месец юли със средна температура 23.1°C, а най-студен месец

януари с 1,7°C. Валежите са сравнително добре разпределени по сезони, като в ниската част на областта са около 550-600 мм/м², а в по-високите райони достигат до 750 мм/м².

1.2.1.2. Антропогенни ресурси

На територията на област Видин са разположени 56 недвижими паметници на културата: археологически обекти от античността и средновековието, църкви и джамии от XV – XIX век, както и сгради от периода 1880 – 1925 г..

- **Историко археологически туристически ресурси (без музеи)** – Крепостта Баба Вида, Порти към р. Дунав – Арлък капия, Топ капия, Сарай капия, Телеграф капия и Сюрдюк капия и главната порта на Видинското кале – Стамбул капия, Крепостта Калето (край Белоградчик), Крепост Кастра Мартис (антични постройки, руини, край Кула), местността Анище – останки от антично селище (до пътя Салаш- Белоградчик на 2 км. източно от село Граничак);
- **Музеи** – Исторически музей “Конака”, Етнографски музей “Кръстатата казарма”, Исторически музей гр. Белоградчик, Природо-научен музей в гр. Белоградчик;
- **Архитектурни туристически ресурси** – Кръстатата казарма, Библиотеката на Пазвантоглу, Къщата с Куклите, Палатата на Видинската митрополия, Сградата на стопанското епархийско училище, Мавзолей на Антим I, Килийно училище с. Рабиша и др;
- **Религиозни туристически ресурси** - Катедрален храм “Св. Димитър”, Църквата “Свети Николай”, Църквата “Св. Панталеймон”, Църквата “Св. Петка”, Джамията на Пазвантоглу, Синагогата, Раковишки манастир, Изворски манастир, Добридолски манастир, Скален манастир “Алботин” и множество църкви, разположени в населените места на областта;
- **Културни туристически ресурси** – Библиотека “Св. Св. Кирил и Методий”, Филхармония, Астрономическата обсерватория на Института по Астрономия на БАН, Художествена галерия, Общински театър;
- **Етнографски туристически ресурси:** Област Видин се отличава с изключително богата културна програма, като повечето от мероприятията са се превърнали в традиция, изразена чрез: пленери, изложби по живопис със скулптура, дърворезба, симпозиуми, областни и международни фестивали, както за народни песни и танци, така и на модерния балет с участие на представители от Румъния, Македония, Словения, Унгария и България:

- **Международния фолклорен фестивал “Танци край Дунава”** се провежда за първи път през 1997 г. в град Видин. В него участват фолклорни ансамбли от различни страни, които демонстрират националното си богатство и традиции в областта на народното творчество;

- **Събор за автентичен фолклор “Дунавски ритми”** се провежда за пръв път през 1998 г. В него участват фолклорни певчески и танцови групи, групи за народни обичаи, индивидуални изпълнители - разказвачи, баячи и т.н. от читалищата в областта и региона. Целта е да се съхрани, популяризира и предаде от поколение на поколение богатото фолклорно наследство на Видинския регион;

- **Международния фестивал на ромската песен и танц “ЗА МИР”** се провежда за пръв път през 2000 год. В него вземат участие ромски изпълнители от страната и чужбина;

- Ежегоден международен фестивал на българо-румънския фолклор **“Фестивал на влашката песен и танц”**.

По-важни празници и чествания, които се организират в областта:

- Събор на народното творчество “От Тимок до Миджур”;

- Димитровден – духовен празник на град Видин;
- Богоявление – хвърляне на кръста в р. Дунав;
- Ежегоден Видински Панаир;
- Международен панаир Салаш – Ново Корито;
- Събори в населените места в областта;
- Международен пленер “Дунав АРТ”;
- Майсторски клас за диригенти;
- Виенски бал;
- Честване на 3 март – национален празник на Р България;
- Честване на годишнина от рождението на Жул Паскин (в гр. Видин);
- Цветница;
- Майски празници “Дунавска пролет” – включват чествания и празници от национален и местен характер;
- Отбелязване на международния ден на детето;
- Преплуване на р. Дунав;
- Съединението на България;
- Ден на независимостта на България;
- Ден на народните будители;
- Коледно-новогодишни празници и концерти.

1.2.2. Инфраструктура

- Водоснабдяване:

Област Видин разполага със сравнително добре организирана водоснабдителна мрежа с обща дължина 1 725 км. Регионът е задоволен с питейни води, но системата за водоподаване е високо енергоемка.

Водоснабдяването се осъществява помпажно, гравитачно и смесено. Около 16% от подаваната вода е гравитачна, а 84% - помпажна. Питейната вода за област Видин се осигурява основно от подпочвени води, като в Община Чупрене се използват и повърхностни водоизточници.

Водопроводната мрежа, която поддържа "В и К" ЕООД гр. Видин, е изградена в периода от 1938 г. до сега. По-голямата част е силно амортизирана, което води до увеличаващ се брой аварии, и се нуждае от обновяване и модернизация.

Канализационна мрежа е изградена в гр. Видин и част от по-големите населени места в областта, като в останалите отпадъчните води се заустват в септични ями.

В област Видин няма населено място с изградена пречиствателна станция.

- Транспортна инфраструктура

Пътна мрежа

Географското положение на Област Видин - в най-северозападната част на Република България, разположението ѝ на две държавни граници – с Република Румъния и Република Сърбия ѝ отреждат значимо място в националната и европейската транспортна мрежа.

Транспортната система в Област Видин е представена от добре развита пътна мрежа, воден, железопътен транспорт и възможност за развитие на въздушен транспорт.

Това предоставя изключително добри възможности за развитието на интермодалните превози.

През областта преминават два трансевропейски коридора - № 4 Дрезден/Нюрнберг–Прага–Виена/Братислава–Будапеща-Крайова(Румъния)-Видин-София-Солун/Пловдив - Истанбул и № 7 р. Дунав (Рейн–Майн-Дунав).

Трансевропейски коридор №4

От първостепенно вътрешно и международно значение за област Видин е преминаващият през територията ѝ път Е 79 Граница Румъния - Ферибот Видин - о.п. Видин - Димово - Ружинци - Монтана - Враца - ок.п. София - о.п. Благоевград - граница Гърция, който е част от трансевропейски коридор №4, свързващ Югоизточна с Централна Европа.

Голяма част от инфраструктурните проекти в областта са насочени към модернизацията и разработването на участъка от международния коридор с оглед неговата интеграция с трансевропейската транспортна мрежа.

През 2006г. завърши цялостната рехабилитация на участъка „Видин – Монтана” (73.400 км). С извършения ремонт отсечката от път Е 79 между Видин и Монтана се приведе в състояние, съответстващо на стандартите за първокласен път. Предстои изграждането на ново трасе в участъка „Димово-Ружинци” с дължина 20,50 км, с което ще се елиминира пресичане на ж.п. линията и преминаването през четири населени места. Проектът е заложен за финансиране в Индикативния списък на приоритетните проекти по Оперативна програма „Транспорт” 2007-2013г.

Към момента участъкът от коридор №4 при р. Дунав се обслужва от фериботна линия, осъществяваща връзка между България и Румъния, съответно градовете Видин и Калафат. На 13.05.2007г. бе направена първа копка за изграждането на мост над р. Дунав при гр.Видин, като част от трансевропейския коридор. Съоръжението ще представлява комбиниран мост с две пътни ленти във всяка посока, единична електрифицирана ж.п. линия и велосипедна алея. Изграждането на моста и прилежащата му инфраструктура е проект от национална и международна важност. Реализацията му ще окаже значимо влияние върху транспортната инфраструктурата и икономическото развитие на областта.

Други по-важни пътища, обслужващи областта са:

1. Второкласен път II – 11 (О.п. Видин - Димово) - Симеоново - Ботево - Арчар - Лом - о.п. Козлодуй - Оряхово - Гиген - Брест - Гулянци - (Дебово - Никопол), свързващ градовете по течението на р.Дунав;
2. Второкласен път II – 12 О.п. Видин - Иново - Брегово – граница Република България;
3. Второкласен път II – 14 О.п. Видин - Кула - Връшка чука – граница Република България.

Дължината на републиканската пътна мрежа в област Видин е 611,4 км или 3,17% от общата дължина на републиканските пътища в страната. Гъстотата на републиканската пътна мрежа в област Видин е 0,202 км/кв.км, което е повече от средната стойност за страната - 0,174 км/кв.км.

Разпределението на пътищата по класове е както следва:

- I – клас – 73,5 км или 2,48% от общата дължина за страната.
- II – клас – 91,0 км или 2,27% от общата дължина за страната.
- III – клас – 443,4 км или 3,78% от общата дължина за страната.
- Пътни връзки – 3,5 км или 1,43% от общата дължина за страната.

Състояние на пътната мрежа

Състояние на настилката	Републикански пътища общо	I клас	II клас	III клас	Пътни връзки
Добро	239,6	73,5	37,5	125,1	3,5
Средно	160,2	0,0	18,5	141,7	0,0
Лошо	211,6	0,0	35,0	176,6	0,0
Общо	611,4	73,5	91,0	443,4	3,5

Данните са предоставени от Областно пътно управление – Видин (май 2008г.)

Гранични контролно - пропускателни пунктове

На територията на Област Видин се намират четири ГКПП:

1. ГКПП Връшка чука (България - Сърбия) по направление на второкласен път II-14 О.п. Видин - Кула - Връшка чука – граница Република България, свързващ градовете Кула и Зайчар(Сърбия)
2. ГКПП Брегово (България - Сърбия) по направление на второкласен път II-12 О.п. Видин - Иново - Брегово - граница Република България – най-северната транспортна връзка между България и Сърбия, свързващ градовете Брегово и Неготин (Сърбия).
3. ГКПП Видин - Речна гара – намира се в централната част на гр. Видин, обслужва плавателните съдове по р. Дунав
4. ГКПП Видин – Ферибот – намира се на 2,5 км от гр. Видин в Северна промишлена зона. Обслужва фериботната линия Видин – Калафат (Румъния).

През 2007г. бе подписано споразумение между държавните глави на Република България и Република Сърбия за откриване на нов гранично-пропускателен пункт на българо-сръбската граница при проход “Кадъ Боаз” между с.Салаш, Община Белоградчик и с.Ново корито, Община Княжевац. Изграждането на нов ГКПП ще улесни преминаването на пътници и превозни средства и ще окаже положителен ефект върху инфраструктурата и икономическото развитие на област Видин.

Обществен транспорт:

- Автобусен транспорт

Чрез Областната транспортна схема има осигурени транспортни връзки до всички общински центрове в област Видин.

Чрез Републиканската транспортна схема са осигурени директни транспортни връзки до София, Враца, Плевен, Стара Загора, Бургас, Лом, Козлодуй, Вършец и други населени места извън област Видин.

В по-голямата част линиите от Областната и Републиканската транспортна схема (за линиите до гр. Видин) се обслужват от транспортни фирми от областта. Проблем пред този вид обществен транспорт е, че част от автобусният парк е технически остарял и не отговаря на съвременните изисквания за комфорт, сигурност и екологичност. Транспортните фирми от областта не разполагат с достатъчен брой превозни средства, които да поемат превози, свързани с организирани културни, спортни и др. мероприятия,

извозването на организирани групи туристи. Това създава трудности пред организацията на туристическите програми и налага използването на транспортни фирми извън областта. В областта липсва и развит обществен транспорт до туристическите обекти, който да обслужва индивидуални и малки групи туристи без лични автомобили.

Таксиметрови превози

Таксиметровият превоз на пътници е сравнително добре развит. На територията на областта има шест фирми, получили разрешения за таксиметров превоз на пътници със 185 бр. автомобили. Следва да се отбележи, че голямата част от таксиметровите автомобили, обслужват пътниците в рамките на областния град и превози до близките до него населени места. Все по-отчетлива е тенденцията за подновяване на автомобилния парк с нови модерни автомобили.

ЖП транспорт

Голямо значение за област Видин има железопътния транспорт. Област Видин е свързана с националната ж.п. мрежа посредством 87 км ж.п. линия, част от VII главна ж.п. линия София - Видин. Железопътната линия е единична, въведена в експлоатация през 1923 година, като от 1988г. е изцяло електрифицирана. В участъка от ж.п. линията Видин – София, преминаващ през територията на Област Видин, има 13 железопътни гари, спирки и разделни постове. Гара Видин е една от най-старите гари в България, като експлоатацията ѝ е започнала през 1923г.

Към момента ж.п. транспортът не е в добро състояние. Необходимо е обновяване и осъвременяване на железопътната мрежа и машинния парк. При така съществуващата техническа характеристика на ж.п. линията, няма възможност за движение на експресен влак Видин - София, а пътуването до София се извършва с бърз влак за 5 – 6 часа, което е едно сериозно неудобство за пътуващите от и за Видин.

Проект за модернизацията на ж.п. линията Видин – София със стойност 320 млн. евро е включен за реализация и финансиране в Индикативния списък на приоритетните проекти в Оперативна програма „Транспорт” 2007-2013г. На 11.01.2006 г. беше подписан и Финансовият меморандум по програма ИСПА за финансиране на техническата помощ по разработването на проекта. С реализацията на проекта се очаква времето за пътуване от Видин до София да се съкрати с над 2 часа.

При изграждането на прилежащата инфраструктура към новия комбиниран пътен и железопътен мост над р. Дунав при Видин, ще бъде модернизирана и ж.п. инфраструктурата около гр. Видин. Предвижда се реконструкция на съществуващата пътническа ж.п. гара, изграждането на нова товарна ж.п. гара и изграждане на приблизително 15 км единична железопътна линия, свързваща моста.

Въздушен транспорт

На 5 км от град Видин се намира пътническо летище, което в момента не функционира. Изградената и налична материално-техническа база представлява сериозен актив и преимущество за нейното възстановяване и функциониране. Транспортните комуникации минаващи през Видин, осигуряват добра достъпност, възможности и предпоставки за интегрирането им с националната и европейска транспортна система, осигуряват практически достъп до почти всички летища в Европа.

Подготвен е проект за пускането му в експлоатация първоначално като летателна площадка за полети на самолети с излетна маса до 5700кг. и 19 пътника. Възможно е разрастването му при добри икономически показатели.

Воден транспорт и пристанища

Разположението на област Видин на брега на р. Дунав осигурява възможност за преки връзки със страните от Дунавския басейн, като гр. Видин е първият български град по течението на реката.

В района на град Видин по десния бряг на р. Дунав в участъка от км 785.000 до км 795.000 е разположено "Пристанище - Видин".

Пристанището експлоатира четири производствени района:

- Пристанищен терминал Север - разположен в Северна промишлена зона от км 793.500 до км 793.700 на р. Дунав;
- Автофериботен терминал - разположен също в Северна промишлена зона от км 792.800 до км 793.000. Обслужва фериботната релация Видин – Калафат;
- Пристанищен терминал Център - разположен в централната градска част от км 789.900 до км 791.300;
- Пристанищен терминал Юг - разположен в Южна промишлена зона от км 785 до км 785.200 с площ от 48 000 кв.м.

Бъдещото развитие на пристанищата в областта е свързано с тяхното поетапно отдаване на концесия.

На територията на област Видин функционират и пристанища, които са стопанисвани от частни фирми: Ро – Ро терминал, разположен в Северна промишлена зона; Петролен терминал, разположен в Южна промишлена зона; пристанище на Дунавски драгажен флот.

Пристани, които не функционират има и при селата Връв, Ново село и Арчар.

Фактът, че водният транспорт остава най – евтиния транспорт за товари, заедно с наблюдаващото се увеличение на круизите по река Дунав, налага необходимостта от сериозни инвестиции в пристанищната инфраструктура.

По Оперативна програма “Транспорт” 2007-2013г. са предвидени средства за модернизация и подобряване на навигацията и управлението на трафика на плавателните съдове по р. Дунав.

○ Изводи относно транспорт:

- Системата от пътища в областта е добре развита;
- Съществува необходимост от подобрения, реконструкция и ремонт на пътната инфраструктура, свързващи населените места в областта;
- На места липсва пътна маркировка и указателни табели. Част от указателните табели са само на „кирилица”, което създава трудности пред туристите - чужденци;
- Необходимо е модернизирание на ЖП мрежата;
- Част от автобусният парк са силно амортизирани;
- Общественият транспорт до туристическите обекти не е развит;
- Необходимо е модернизирание и инвестиране в пристанищната инфраструктура;
- Важен фактор за развитието на туризма в областта е пускането в експлоатация на летище Видин.

1.2.3. Суперструктура:

Туризма е приоритетен отрасъл на българската икономика със сериозен потенциал за развитие. През последните години значението му за социално-икономическото развитие на страната и дялът му в БВП непрекъснато нараства. Налице са повишени инвестиции в суперструктурата. Увеличава се броят на МСП в сектора.

Туризмът във Видинска област е представен основно чрез фирмите, предлагащи хотелиерски услуги, заведенията за обществено хранене и лицензираните туристически агенции /национални агенции и една областна агенция/. Въпреки съществуващите традиции, богатството от природни и културно исторически забележителности, за 2006 г. този отрасъл формира само 1,35% от нетните приходи от продажби в областта.

В периода 2000 – 2006 г., НПП нарастват в абсолютни стойности, но като % спрямо НПП в областта намаляват. През 2005 и 2006 год. се наблюдава тенденция на намаляване на ДМА спрямо предходните години.

	НПП* (в хил. лв.)	НПП в туризма**, спрямо НПП в областта (%)	ДМА*** (хил. лв.)	ДМА в туризма спрямо ДМА в областта (%)
2006 год.	7 044	1.35	2 651	1.03
2005 год.	5 810	1.45	2 402	1.03
2004 год.	6 719	1.77	3 566	1.75
2003 год.	5 234	1.96	3 189	1.68
2002 год.	5 348	2.36	2 766	1.63
2001 год.	6 308	2.59	2 258	2.26
2000 год.	6 369	2.65	1 803	1.88

*НПП – Нетни приходи от продажби
 ** Туризма включва приходи от хотели и ресторанти
 ***ДМА – Дълготрайни материални активи
 Данните са Взети от ТБ «Статистика» Видин

Туристическата суперструктура в областта обхваща заведенията за подслон (пребиваване), заведенията за хранене, заведенията за развлечения, съоръженията за спорт и възстановяване, магазинната мрежа в рамките на дадена туристическа територия.

-Заведения за подслон;

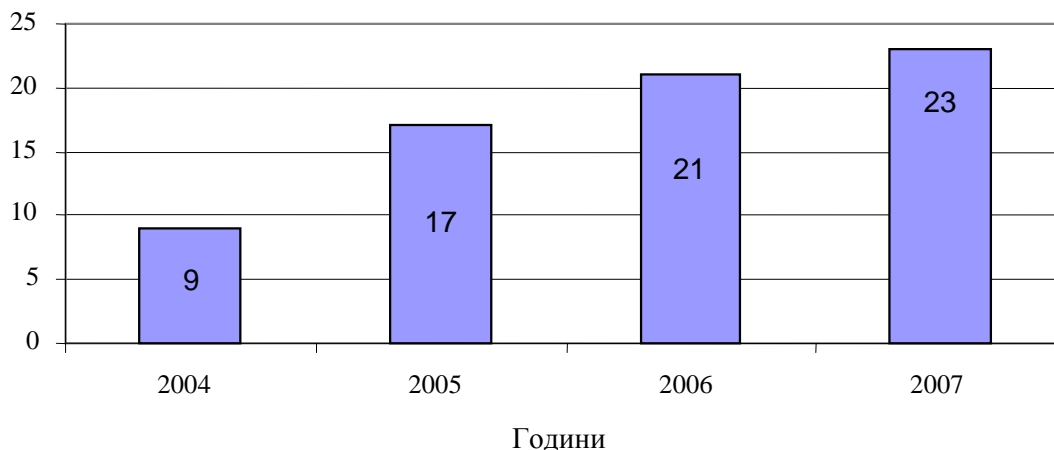
На територията на област Видин към 2007 год. функционират общо 23 заведения за подслон, разпределени както следва по общини:

Средства за подслон по общини				
	2007	2006	2005	2004
Община Белоградчик	7 бр.	6 бр.	6 бр.	3 бр.
Община Бойница	-	-	-	-
Община Брегово	-	-	-	-
Община Видин	14 бр.	13 бр.	9 бр.	6 бр.
Община Грамада	-	-	-	-
Община Димово	1 бр.	1 бр.	1 бр.	-
Община Кула	-	-	-	-
Община Макреш	-	-	-	-
Община Ново село	-	-	-	-
Община Ружинци	1 бр.	1 бр.	1 бр.	-
Община Чупрене	-	-	-	-
Общо за област Видин	23 бр.	21 бр.	17 бр.	9 бр.

Данните са Взети от ТБ «Статистика» Видин

За периода 2004 - 2007 год. се отчита тенденция на растеж, като броят им се е увеличил два пъти и половина – от 9 на брой през 2004 год. до 23 през 2007 год. Най-голям е броя на средствата за подслон в областният център гр. Видин и в общински център гр. Белоградчик. Това се обуславя от факта, че в тези градове се отчита най-голяма посещаемост, в предвид културно-историческите и природни дадености.

СРЕДСТВА ЗА ПОДСЛОН НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЛАСТ ВИДИН

Разпределението на средствата за подслон е: хотели (82%), квартири (13%) и хижи (5%).

СРЕДСТВА ЗА ПОДСЛОН ПО ГОДИНИ (брой)					
Година	Брой	Хотели	Квартири	Хижи	Общо
2007 год.		19	3	1	23
2006 год.		18	2	1	21
2005 год.		14	2	1	17
2004 год.		7	1	1	9
2003 год.		4	0	1	5
Данните са Взети от ТБ «Статистика» Видин					

Най-голямо е увеличението на броя на хотелите, които нарастват (с 475 %), от 4 бр. през 2003 год. до 19 бр. през 2007 год. Това показва засилване на интереса на инвеститорите и отчитане ролята на туризма, като перспективен отрасъл.

Броят на леглата предлагани в средствата за подслон също са се увеличили от 324 през 2003 година, на 620 бр. през 2007 год. Наблюдава се увеличение със 190% (почти двойно увеличение на легловата база). Туристите предпочитат по-малки хотели (средства за подслон), предлагащи по-добро качество на материалната база и повече услуги на клиентите.

ЛЕГЛА В СРЕДСТВА ЗА ПОДСЛОН ПО ГОДИНИ (брой)				
Брой Години	Хотели	Квартири	Хижи	Общо
2007	574	26	20	620
2006	523	16	20	559
2005	434	13	20	467
2004	339	8	20	367
2003	304	0	20	324
Данните са Взети от ТБ «Статистика» Видин				

Средствата за подслон в областта включват предимно хотели – 20 на брой, като две трети от тях са хотели с една и две звезди (68%), само 6 са хотелите с три звезди и 1 хотел с четири звезди. Хотели с пет звезди, на територията на областта няма. Това е в противовес на световната тенденция, при която търсенето се измества към хотели с по-голям брой звезди, предлагащи по-добро качество на услугите.

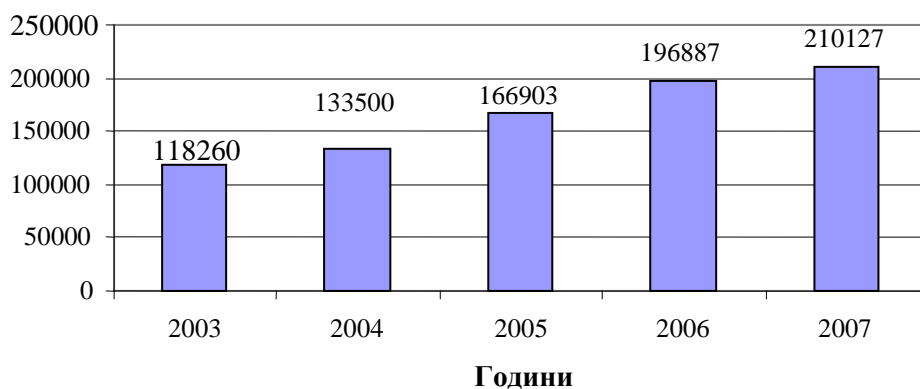
*РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ ПО ВИДОВЕ, КАТЕГОРИИ И КАПАЦИТЕТ ЗА 2007 Г. В ОБЛАСТ ВИДИН .				
Разпределение на хотелите в област Видин	Бр.	Разпределение по категории в %	Капацитет в легла	Разпределение на капацитета по категории в %
ХОТЕЛИ	19	82,65	574	92
○ Категория * и **	13	68,42	425	68
○ Категория ***	6	31,58	146	23
○ Категория ****	0	0	0	0
○ Категория *****	0	0	0	0
ХИЖИ	1	4,35	20	3
КВАРТИРИ	3	13,00	26	4
ОБЩО	23	100%	620	100%
Данните са Взети от ТБ «Статистика» Видин				

До 2003 год. подобна тенденция се отчиташе в цялата страна – хотелите с една и две звезди съставляват 51,4% от всички хотели, тези с три звезди – 37,3%, с четири звезди – 9,6% и само 1,7% са с пет звезди. От тогава има напредък в това отношение, особено в морските и планинските курорти. Към 01.01.2006 год., най-голям е процента на хотелите с три звезди - 40% , непосредствено следван от тези с четири звезди – 38%, хотелите с пет звезди достигат 12% от всички хотели, а тези с една и две звезди са само 10%.

Разпределение на хотелите в страната, по категоризация на тегловата база		
Разпределение на хотелите в страната	Разпределение по категории в % За 2003 год.	Разпределение по категории в % За 2006 год.
ХОТЕЛИ		
○ Категория * и **	51,4 %	10 %

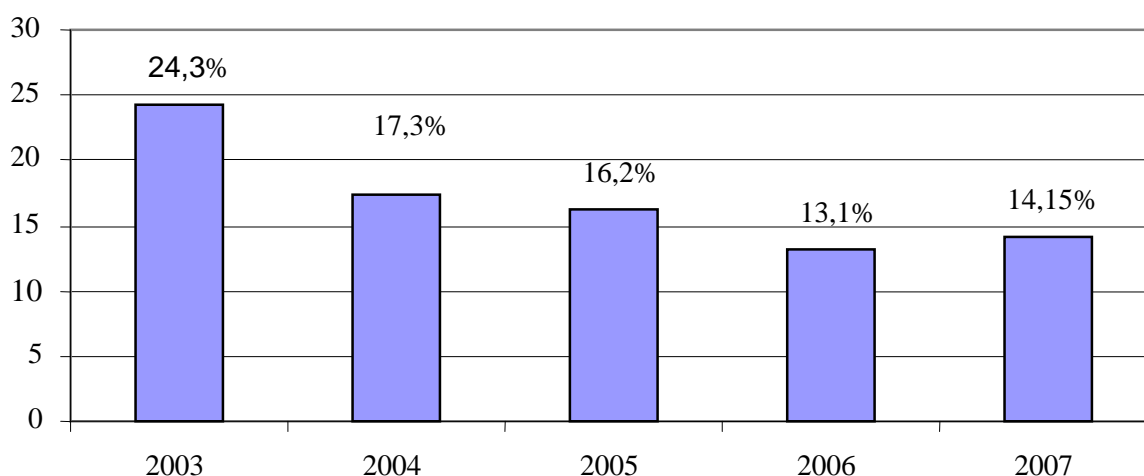
○ Категория ***	37,3 %	40 %
○ Категория ****	9,6 %	38 %
○ Категория *****	1,7 %	12 %
Данните са Взети от ТБ «Статистика» Видин		

ЛЕГЛОДЕНОНОЩИЯ ПО ГОДИНИ

Към края на 2007 год., капацитетът от леглоденонощия в Област Видин е 210 127. В сравнение с 2003 год., той се е увеличил двойно. Този капацитет не се оползотворява пълноценно, като се отчита спад от 24,3% използваемост през 2003 до 14,1% през 2007 год.

ИЗПОЛЗВАЕМОСТ НА ЛЕГЛОДЕНОНОЩИЯТА В %

По отношение на средствата за подслон могат да се направят следните изводи:

- Съществуващата база за настаняване в областта не е развита максимално и не се оползотворява пълноценно. Тя може да поеме значително по-голям туристопоток – български и чуждестранен;
- Преобладават хотели с категория една, две и три звезди, което налага повишаване на инвестициите и качеството на предлаганите услуги за туристите;
- Наличната база е в състояние да отговори на евентуално рязко нарастване на туристическия поток, само в хотели с една, две и три звезди.

- заведения за хранене

Заведенията за хранене на територията на областта са 319 бр.

Заведения за хранене в област Видин	Брой	Капацитет места
Община Белоградчик	17	850
Община Бойница	13	315
Община Брегово	19	370
Община Видин	170	8490
Община Грамада	15	330
Община Димово	35	1001
Община Кула	10	540
Община Макреш	5	110
Община Ново село	12	90
Община Ружинци	21	470
Община Чупрене	2	80
Общо за област Видин	319	12 646

Разпределение на Заведенията за хранене по видове:

Вид	Общо за област Видин	Община Белоградчик	Община Бойница	Община Брегово	Община Видин	Община Грамада	Община Димово	Община Кула	Община Макреш	Община Ново село	Община Ружинци	Община Чупрене
Кафе аперетив Кафетарии Кафенета Бистра	34	2		8		6	12		2		4	
Кафе сладкарници Сладкарници	33			2	25	1	1	2		1	1	
Каравани Павильони	14	6		3		2		2	1			
Закусвални	2						2					
Пивници Бирарии	63		12	3		2	16		2	10	16	2
Пицарии	1	1										
Бюфети												
Ресторанти, механи, ханче	39	7	1	2	20	1	3	5				
Заведения за бързо обслужване	58				58							
Гостилници Кръчми												
Кафе барове Кафе клубове Бар клубове Снек/Лоби	20			1	14	3		1		1		

барове												
Питейни заведения	53				53							
дискотека	2	1					1					
ОБЩО БРОЙ ЗАВЕДЕНИЯ	319	17	13	19	170	15	35	10	5	12	21	2

Често срещани проблеми и изводи:

- В повечето заведения за хранене менюто е само на български език. Малко са заведенията, които имат преведено меню на английски или друг език. За улеснение на туристите и предвид граничното положение на областта, резонно би било заведенията да предлагат менюта на английски език, на румънски и на сръбски;
- В повечето заведения за хранене тоалетните помещения са в недодобро хигиенно състояние и не предлагат удобства за клиентите. В някои от тях има и такса за ползване;
- Обслужващият персонал не владее чужд език, което допълнително затруднява комуникацията и комфорта на клиентите;
- Непрофесионално отношение на обслужващия персонал;
- Недостатъчно са заведенията, в които се усеща автентичния български дух – народна музика на живо, българска кухня и традиционни рецепти от региона и др., което е атрактивно както за чужденците така и за българските гости в областта;
- Отчита се недостиг на квалифицирани кадри, особено през летният сезон, когато голяма част се насочва към големите морски курорти.

- Съоръжения за спорт и възстановяване:

Съществуващите съоръжения за спорт и възстановяване на територията на областта са недостатъчни и са с остаряла материално-техническа база. На основен ремонт подлежат следните спортни обекти: Гребната база - Видин, Спортната зала “Фестивална”, лекоатлетическата писта, стадион “Г. Бенковски” и колодрума.

- **“Гребна база” – Видин** е построена през 70-те години и притежава всичко необходимо за едно съвременно спортно съоръжение. За отбелязване е, че от построяването ѝ, до настоящият момент не е извършван ремонт на съоръжението;
- **Спортна зала ”Фестивална”** е построена през 1968 г. През годините са правени частични козметични ремонти, последният от които през 2004 г., със средства по програма “Красива България”. Необходими са средства за ремонт на основни възли на спортната зала;
- **Стадион “Г. Бенковски”** е построен 1961 г. Спортното съоръжение се нуждае от реконструкция и модернизация, за да отговаря на съвременните изисквания;
- **“Колодрума”** е един от най-старите циментови колодруми в страната, след подходящ ремонт ще е възможно провеждането на различни състезания.

В малките населени места в областта има изградени стадиони и игрища, повечето от тях са занемарени и не се използват по предназначение.

Фитнес зали има само в гр. Видин, модерно оборудвани, но те са недостатъчно на брой.

Изводи:

- Недостатъчно изградена материално-техническа база;
- Лошо състояние на съществуващата материално-техническата база;
- Недостатъчни средства за извършване на строително-ремонтни дейности;
- Недостатъчно инвестиции.

- Културни институти и обекти:

Основните културни институти в областта са съсредоточени в областният център гр. Видин:

- Драматичен театър "Видин" - През 1879 г. във Видин е основано Благотворително театрално дружество „Вида“. Сградата на Театър „Вида“ е построена през 1891 г. със средства, събирани от фонд *Постройка на театър „Вида“*, основан през 1887 г. от инициативен комитет. Това е първата построена сграда в нашата страна специално за театрални нужди - с обширен салон, партер, ложи и галерии, голяма сцена, оркестрална и остъклен покрив.

- Куклен театър - Създаден е през 1976 г. към читалище Цвят. През 1980 г. добива статута на Държавен театър и става поделение на Министерството на културата. Репертоарът му е насочен основно към детската публика, но се играят и спектакли за възрастни. Видинският куклен театър има участия в много национални и международни срещи и фестивали, носител е на редица престижни награди.

- Художествена галерия "Никола Петров" – Видин е открита тържествено на 25.05.1962г. Сграда на ХГ "Никола Петров" е построена през 1892 г. върху основите на стара капия. Автор на проекта е архитект Тодор Върхота. Понастоящем фондът на галерията съдържа 1312 художествени произведения. Най-многочислен е отделът "Живопис" - той наброява 936 платна Графичният отдел на ХГ - Видин съдържа 40 оригинални отпечатъка от световно-извесни майстори.

- Регионална библиотека "Михалаки Георгиев" - създадена през 1863 год. Библиотеката е единствения и най-голям библиотечно-библиографски информационен център на територията на област Видин. Разполага с 282 624 библиотечни единици – книги, периодични издания, нотни и графични издания, аудио и видео касети, компактдискове, карти и други.

- Филхармония Видин – Видинският Държавен Филхармоничен Оркестър е основан като частна институция през 1910 г. и става държавна от 28 април 1949 г. От векове тя се е превърнала във водеща културна институция във Видин и региона. Оркестърът често акомпанира на конкурси и различни майсторски класове. Много от известните български музиканти, чуждестранни изпълнители, както и много имена, добре познати в музикалния свят са имали удоволствието да работят съвместно с филхармонията през годините.

В община Белоградчик:

- Художествена галерия – Белоградчик - Галерията разполага с над 180 платна – графика и живопис, част от които са рисувани на ежегодно провеждащите се в Белоградчик и околностите му пленери по живопис. Експозицията включва платна на Владимир Димитров - Майстора, Стоян Венев, Иван Христов, Йоан Левиев, Бахит Бапишев и др.;

- Килийно училище с. Рабиша - Училището се намира в двора на църквата “Свети Пророк Илия” и е едно от най-старите в България - построено е през 1835 година. В

класната стая са съхранени великолепни стенописи. Сградата е реставрирана и отворена за посещения за туристи.

В повечето общини има функциониращи читалища, които са среда за общуване, обмен на информация, знания и опит. Те има принос за развитието на гражданското общество, в динамиката на местните процеси, в подкрепата и информирането на местната общност, в опазването на културната ѝ идентичност.

Като цяло материално-техническата база на читалищата е остаряла, но през последните години на доста от тях бяха извършени ремонти със средства отпуснати целево от Министерството на културата и донорски програми.

Изводи:

- Използвайки целия наличен потенциал, културната политика в областта през следващите години трябва да бъде насочена към :
 - създаване на условия за творческа дейност и творческа изява;
 - създаване на условия за съхраняване и развитие на културните институции и дейности;
 - ефективно използване на културния потенциал в областта за реализиране на приоритетните дейности.

1.2.4. Профил на туриста

Обем на туристическия пазар

На базата на съществуващата туристическа статистическа и др. информация, обемът и структурата на туристическия пазар на областно ниво могат да бъдат отчетени чрез следните показатели:

- Реализирани нощувки в заведенията за подслон (хотели, хижи, квартири и др.);
- Броя на посетителите на туристическите обекти (този показател цели да обхване и потока от туристи, които не отседат в заведенията за подслон).

Поради спецификата на област Видин, а именно разположението ѝ на р. Дунав и възможностите за развитие на круизния туризъм, към горните показатели следва да се прибави и:

- Броя на туристите от круизните кораби, посетили гр. Видин

При анализа на туристопотока на базата на тези показатели е необходимо да се отчете възможността от занижено и некоректно отчитане на приходите от съответните обекти.

Според статистическите данни, към 2007год., в област Видин са реализирани 29 523 нощувки или 0,16% от общо реализираните нощувки за същата година в Република България.

По този показател областта се нарежда на едно от последните места в страната.

Както е видно от таблицата за разпределението на реализираните нощувки по видове заведения за настаняване, нощувките се осъществяват предимно в хотелската база в областта (95,6%).

РЕАЛИЗИРАНИ НОЩУВКИ								
Година	Общо	в.ч. от чужденци	Хотели	в.ч. от чужденци	Квартири	в.ч. от чужденци	Хижи	в.ч. от чужденци
2007	29 523	5 589	28 243	5 522	853	64	427	0
2006	25 885	3 309	24 658	3 302	799	7	428	0
2005	26 977	4 794	26 119	4 794	304	0	554	0
2004	23 130	4 791	22 362	4 791	305	0	463	0
2003	28 980	4 253	28 893	4 253	0	0	87	0

Данните са Взети от ТБ «Статистика» Видин

Проследяването на годишният индекс на растеж на нощувките показва, както увеличаване, така и намаляване на броя им в периода 2003-2007г.:

Година	Индекс на растеж
2004 год. спрямо 2003 год.	79,81366
2005 год. спрямо 2004 год.	116,6321
2006 год. спрямо 2005 год.	95,95211
2007 год. спрямо 2006 год.	114,0545
2007 год. спрямо 2003 год.	101,8737

Данните са Взети от ТБ «Статистика» Видин

Представените данни отчитат минимално увеличение на броя на нощувките за 2007г. спрямо 2003г. с 543 нощувки, което не показва значимо развитие на областта като туристическа дестинация.

Тези данни обаче следва да бъдат подложени на внимателен анализ предвид отчетеното по-горе за същия период (2003-2007г.) почти двойно увеличение на легловата база в областта – от 324 на 620, и съответно повишаването на капацитета за леглоденонощия от 118 260 до 210 127. Съвкупността от тези данни налага извода за рязко понижение на процента на използваемост на легловата база, при разкриване на 18 нови заведения за настаняване в този период.

Значителен ръст на посещенията през 2007г. отчитат туристическите обекти – пещера „Магура” и музейните обекти в гр. Видин – крепост „Баба Вида”, музей „Конака” и музей „Кръстата казарма”.

Както е видно от данните в таблицата увеличението на посещенията през 2007г. спрямо 2006г. на музейните обекти се изразява в приблизително 80%, а на пещера „Магура” – 46%. Наличните данни за първите осем месеца на 2008г., изчислени спрямо разпределението на посещенията по месеци през предходните години, показват продължение на нарастващата тенденция и през 2008г.

Най-голяма посещаемост и за двете групи обекти се отчита в периода април – октомври.

Посещаемост на музейните обекти в гр. Видин –
крепост „Баба Вида”, музей „Конака” и музей „Кръстата казарма”,
и пещера „Магура”

Година	Брой посетители на музейните обекти	Брой посетители на пещера „Магура”
2006	19 957	13 503
2007	35 902	19 677
2008г. (за първите осем месеца)	27 483	20 613

Тенденция за увеличение на туристопотока в областта се отчита и на базата на данните за броя на круизните кораби, обслужени от Пристанище Видин. Както е видно от данните в таблицата, за последните 3 години (2005-2007) броя на туристите от круизните кораби, посетили гр. Видин, е нараснал почти двойно и през 2007г. достига 12 786 туристи.

ПОСЕЩЕНИЯ НА ТУРИСТИ ОТ КРУИЗНИТЕ КОРАБИ,
ПЪТУВАЩИ ПО Р. ДУНАВ

Година	Брой круизни кораби	Брой пътници
2005	71 бр.	7 372
2006	92 бр.	9 110
2007	114бр.	12 786

В по-голямата си част това са организирани туристи със среден размер на групите през 2007г. от 112 човека. За повечето от тях престоят в гр. Видин се изразява в организирано групово посещение на по-големите природни и исторически забележителности в района (крепостта „Баба Вида”, Белоградчишките скали и крепостта „Калето”, пещера „Магура”). Предложените туристически маршрути са свързани с времето за престой на круизните кораби в гр. Видин, преобладаващата част от които престояват за период от 5-6 часа (43%). Под 4 часа, време изключително кратко за представяне на задоволителна туристическа програма, престояват 18% от корабите. Друга голяма група – 27 % прекарват в гр. Видин между 6 и 12 часа. Ето защо от една страна за отделните групи на базата на техния престой е необходимо да бъдат представени различни туристически маршрути. От друга страна предлагането на разнообразни и качествен туристически програми за тези гости на града е обвързано с увеличаването на техния престой в бъдеще. В това отношение през последните години

също се бележи развитие, като средната продължителност на престоя през 2006г. е 6,24ч., а през 2007г. – 8,56ч.

ПРЕСТОЙ НА КРУИЗНИТЕ КОРАБИ, ПЪТУВАЩИ ПО Р. ДУНАВ,
В ГР. ВИДИН*

Продължителност на престоя в часове	Брой на криузните кораби
1-2ч.	22
3-4ч.	33
5-6ч.	129
7-8ч.	27
9-10ч.	32
11-12ч.	21
13-14ч.	5
15-16ч.	10
17-18ч.	6
19-20ч.	3
20 -30ч.	4
30- макс.60ч.	4

*Справката обхваща периода 01.01.2006 – 31.08.2008г.

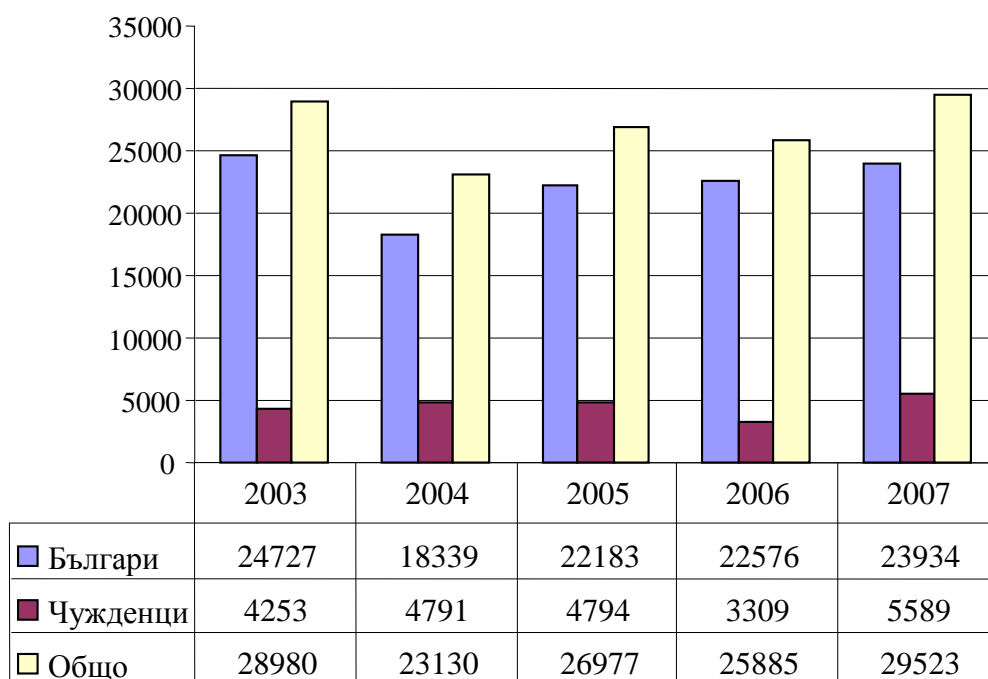
- Структура на пазара:

В структурата на туристическия пазар в Област Видин българските туристи преобладават спрямо чуждестранните.

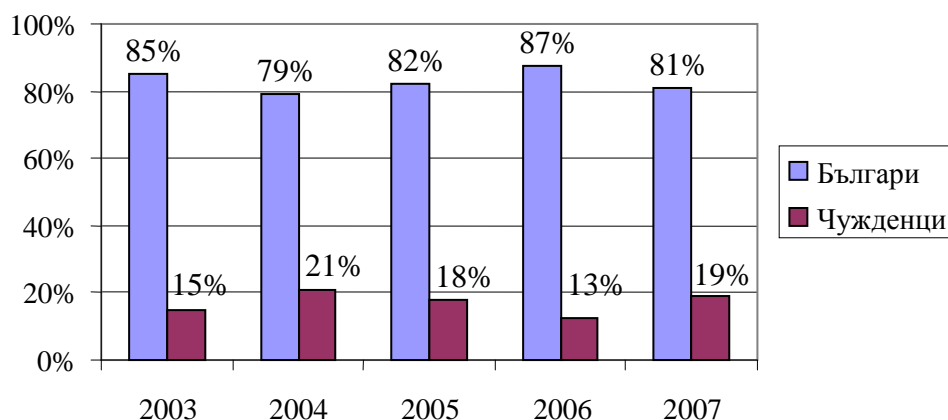
През 2007г. реализираните нощувки от чужденци са 5 589 или 18.93% от всички реализирани нощувки. За същата година този процент за страната е 66,49% (18 080 823 общо нощувки, от които 12 022 090 реализирани от чужденци).

Разпределението на нощувките в област Видин между българи и чуждестранни туристи за периода 2003-2007г. в абсолютни и относителни стойности може да се проследи в следващите графики.

Разпределение на нощувките между българи и чужденци

Разпределение на нощувките между българи и чужденци (дялове %)

Делът на нощувките, реализирани от чуждестранни граждани, бележи, както повишения, така и намаления през обхванатия период. Това налага изводът, че атрактивността на област Видин като дестинация, посещавана от чуждестранни граждани, не нараства през тези години, и не се наблюдава развитие на туристическия пазар, предлагащ продукти на чуждестранните граждани, включващи няколкодневен престой в областта.

Относителният дял на посещенията от чужденци е различен за музейните обекти - крепост „Баба Вида”, музей „Конака”, музей „Кръстата казарма” и пещера „Магура”. За обхванатите музейни обекти в периода 2006 до 01.09.2008г. той варира между 15 и 19%, докато за пещера „Магура” е в интервала 7-10%. Една от причините за тази разлика може да се потърси в отдалеченото местонахождение на пещерата от гр. Видин и фактът, че не попада в туристическата програма на туристите от криузните кораби с кратък престой.

Докато данните за посещенията на музейните обекти представят леко нарастване на дела на чуждестранните посетители през последните три години, при посещенията на пещера „Магура” не се очертава категорична възходяща тенденция.

Посещаемост на музейните обекти в гр. Видин –
крепост „Баба Вида”, музей „Конака” и музей „Кръстата казарма”

Година	Общо	Чужденци
2006	19 957	2 918 (15%)
2007	35 902	6 722 (19%)
2008г. (за първите осем месеца)	27 483	5 007 (18%)

Посещаемост на пещера „Магура”

Година	Общо	Чужденци
2006	13 503	Около 1 338 (10%)
2007	19 677	1 438 (7%)
2008 (за първите седем месеца)	14 666	1 683 (8%)

Структурата на чуждестранните посетители на област Видин по националност, може да се очертае единствено на базата на данните за реализираните нощувки, представени в таблица по-долу.

Пренощували чужденци в Област Видин по националности				
Страни	2007 год.	2006 год.	2005 год.	2004 год.
Австрия	3,00%	2,71%	2,27%	8,49%
Белгия	1,21%	1,64%	0,52%	0,59%
Великобритания	8,38%	7,74%	10,37%	8,01%
Германия	14,48%	9,18%	13,64%	18,55%
Гърция	3,00%	1,51%	1,31%	1,56%
Израел	1,95%	1,54%	2,47%	1,85%
Ирландия	0,93%	3,29%	1,92%	0,93%
Испания	5,63%	0,86%	1,31%	1,26%

Италия	5,35%	2,81%	3,61%	3,75%
Македония	1,33%	1,75%	0,62%	0,63%
Нидерландия	3,28%	3,39%	0,72%	0,96%
Полша	2,20%	4,35%	3,92%	2,93%
Португалия	0,31%	0,17%	0,03%	0,19%
Румъния	12,19%	8,87%	13,05%	9,83%
Русия	3,31%	6,82%	3,61%	2,97%
САЩ	3,80%	2,47%	4,98%	3,71%
Словакия	0,19%	1,03%	2,71%	0,22%
Словения	0,93%	0,27%	0,82%	0,26%
Сърбия *	6,74%	19,59%	13,84%	9,46%
Турция	1,52%	0,96%	1,55%	0,96%
Украйна	1,27%	0,45%	0,82%	0,70%
Унгария	1,08%	2,12%	1,24%	1,08%
Франция	5,32%	4,86%	2,54%	3,93%
Чехия	1,24%	1,68%	2,44%	1,45%
Швейцария	0,93%	1,20%	1,48%	1,93%
Швеция	0,93%	0,24%	0,38%	0,41%
Япония	0,28%	0,45%	1,00%	1,52%
Други	8,17%	7,77%	6,84%	11,87%
ОБЩО				
*До юни 2006 год. Р Сърбия е Република Сърбия и Черна гора.				

В структурата на чуждестранните туристи в областта преобладаващо място заемат германските и румънски граждани, следвани от великобританските, сръбските, испанските, италианските, френските и т.н. Тази статистика не обхваща изцяло гражданите на съседните две държави – Румъния и Сърбия, посещаващи областта, които предвид кратките разстояния не реализират нощувки. Устойчива тенденция за нарастване на посещаемостта може да се отчете в най-голяма степен за гражданите на Испания и Италия.

Сравнението между националната структура на чужденците, посетили областта и тази на страната показва по-съществени разлики при испанските, италианските и френските туристи, които като дялове съотношение са значително повече за областта. Гръцките, турските и македонските туристи заемат значим дял (особено първите два) в структурата на национално ниво, но не присъстват със сериозен дял в областната структура. Това е обяснимо с географското разположение на областта, сравнително далече от държавните граници с Гърция, Турция и Македония.

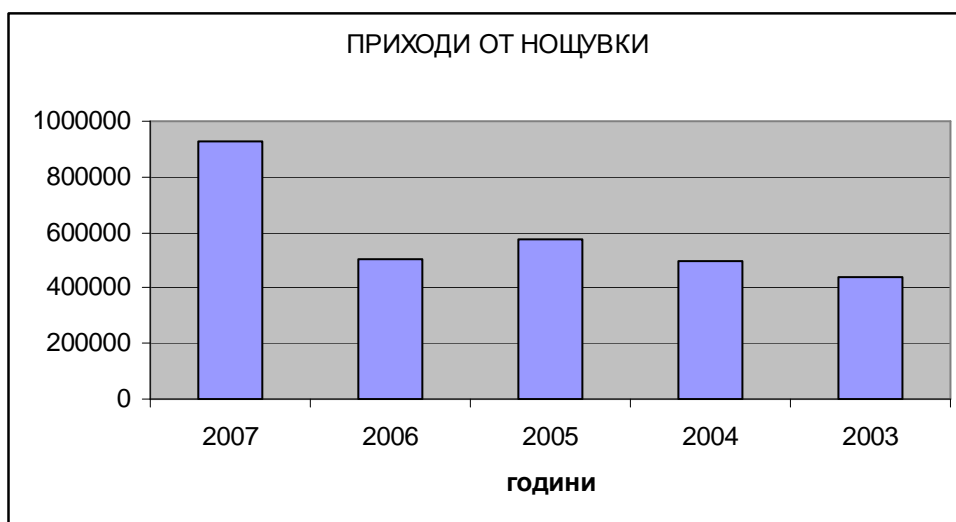
Посещения на чужденци в Р. България за 2007 год. по националности				
Страни	2007	2 006	2005	2004
Австрия	1,83%	1,61%	1,63%	1,38%
Белгия	1,14%	0,92%	0,93%	0,91%
Великобритания	4,67%	5,68%	5,22%	3,99%

Германия	8,95%	8,85%	10,01%	10,31%
Гърция	11,24%	8,65%	9,81%	11,51%
Израел	1,42%	1,20%	1,43%	1,20%
Ирландия	0,81%	0,80%	0,40%	0,19%
Испания	0,52%	0,31%	0,26%	0,20%
Италия	1,21%	0,94%	0,88%	0,81%
Македония	3,12%	9,51%	10,37%	12,29%
Нидерландия	1,97%	1,85%	1,77%	1,53%
Полша	2,87%	2,11%	2,90%	3,39%
Португалия	0,16%	0,11%	0,07%	0,05%
Румъния	19,95%	14,90%	10,76%	8,77%
Русия	3,22%	2,91%	2,44%	2,18%
Словакия	1,82%	1,46%	1,98%	2,26%
САЩ	0,92%	0,93%	0,88%	0,82%
Сърбия*	3,50%	11,02%	10,65%	12,22%
Турция	14,10%	11,33%	12,17%	10,90%
Украйна	1,60%	1,46%	1,33%	1,28%
Унгария	1,77%	1,00%	1,96%	2,79%
Франция	1,79%	1,38%	1,26%	1,02%
Чехия	1,83%	1,84%	2,40%	2,46%
Швейцария	0,32%	0,33%	0,33%	0,36%
Швеция	1,45%	1,48%	1,51%	1,54%
Други	7,80%	7,44%	6,65%	5,65%
До юни 2006 год. Р Сърбия е Република Сърбия и Черна гора.				

Финансови измерения на пазара:

Годишните приходи от нощувки, в областта през 2007 год. възлизат на 982 002 лв. и съставляват над 2 пъти повече от тези през 2003 год. Както при българските, така и при чуждестранните туристи е налице тенденция за повишаване на приходите.

години	2007	2006	2005	2004	2003
От нощувки на чужденци	205 026,00 лв.	84 772,00 лв.	119 614,00 лв.	107 043,00	66 068,00
От българи	722 976,00 лв.	421 948,00 лв.	457 987,00 лв.	389 926,00	372 782,00
ПРИХОДИ ОТ НОЩУВКИ	928 002,00 лв.	506 720,00 лв.	577 601,00 лв.	496 969,00	438 850,00

ПРИХОДИ ОТ НОЩУВКИ ПО ГОДИНИ					
год.	Област Видин	общо	хотели	хижи	квартири
2007	Приходи от нощувки	928 002	915035	2642	10325
		205 026	203924	-	1102
2006	Приходи от нощувки	506 720	494329	2536	9855
	В т.ч. от нощувки на чужденци	84 772	84702	-	70
2005	Приходи от нощувки	577 601	570194	1172	6235
	в т.ч. от нощувки на чужденци	119 614	119614	-	-
2004	Приходи от нощувки	496 969	490746	725	5498
	в т.ч. от нощувки на чужденци	107 043	107043	-	-
2003	Приходи от нощувки	438 850	438546	304	-
	в т.ч. от нощувки на чужденци	66 068	66068	-	-

При анализа на финансовите измерения на туризма се забелязва занижаване на подадените данни, както и липса на разработени механизми за отчитане на цялата информация за приходите от туризма, обхващаща данни от всички туристически обекти, данни от заведенията за хранене, атракциите, организираните спортни, културни и др. мероприятия.

1.2.5. Туристопоток (атрактивност на туристическата дестинация, посещаемост)

Според проведените проучвания и анализи, по отношение на привлекателността като туристическа дестинация, Област Видин е на 14 място в България. Преди нея са областите Велико Търново, Варна, Пловдив, Бургас, София, Смолян, Габрово, Плевен и т.н., т. е. областите, където са разположени големите курортни и етнографски комплекси на Република България.

По посещаемост по туристически повод, област Видин се нарежда на 16 място, с 21.3%. Преди нея са областите, сравнително развити и наложили се като туристически дестинации - Пловдив, Велико Търново, Варна, Бургас, София, Плевен, Габрово и т.н.

Изводи за налагането на пазара като атрактивна туристическа дестинация:

- Тенденцията сред потребителите - търсене на места за посещение, предлагащи добро обслужване и атрактивни цени. В бъдеще печеливши ще бъдат местата, които предлагат алтернативи на масовия туризъм на конкурентни цени;

- Наблюдава се все по-силно изразено индивидуално посещение на туристическите обекти в област Видин от семейства или малки групи. Тенденцията за индивидуални пътувания се характеризира с търсене на уникални преживявания и има два основни параметъра. Единият е съществуването на голяма база информация за предлаганата дестинация, а другият – изключително добра инфраструктура вътре в област Видин, която може да осигури безпрепятствен достъп до различните туристически атракции;

- Възможностите за автентични преживявания, включващи потапяне в местната култура и близост до природата са важен фактор за значителна част от туристите, посетили нашия регион.

- Привлекателността на област Видин като туристическа дестинация би могла да се повиши значително, ако се експонират добре културните и историческите ценности, създават се атракции и модернизират допълнително инфраструктурата.

1.2.6. Продуктово предлагане и потенциал за развитие

Антропогенните и природните туристически ресурси на Видински регион предполагат голям потенциал при предлагане на туристически продукт.

Най - разработен в момента е продуктът, свързан с посещения на културно – историческите забележителности на региона – Крепостта Баба Вида, Белоградчишките скали, Пещерата Магура и др.

Проблемите при предлагане на исторически туризъм са следните:

- липса на концепция за типовете туристически пакети;
- незадоволителна поддръжка на културно – историческите и археологическите забележителности;
- липса на експониране на част от интересните туристически места във Видинска област;
- неизползван потенциал на едни от най-интересните и на новите туристически пакети, свързани с винен туризъм и религиозен туризъм. Във Видин са намерили отражение 3 основни религии – православие, юдейство и мюсюлманство. Туристическите пътувания в тази насока са свързани с посещения на манастири – Добридолски, Раковишки, Изворски, джамията и библиотекта на Осман Пазвантоглу, Синагогата и др.

1.2.7. Човешки ресурси

Област Видин разполага със следните ресурси за подготовка на специалисти със средно образование:

Средни училища на територията на Област Видин	
Тип на средното училище	Брой
Езикова гимназия	1
Математическа гимназия	1
Професионални гимназии	7
СОУ	12
ОБЩО	21

Всяко от тези училища произвежда средни специалисти, които пряко или косвено са свързани или могат да бъдат свързани с туризма.

В рамките на областта има 6 средни училища, в които се изучават специалности, пряко свързани с туристическия сектор:

Училища, на територията на Област Видин, със специалности, пряко свързани с туристическия сектор
ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ "А. С. ПОПОВ" ГР. БЕЛОГРАДЧИК Бул. "Съединение" № 6 тел: 0936/30 59 e-mail: pgasp@abv.bg
811060 Ресторантьор 8110603 Кетъринг 812010 Организатор на туристическа агентска дейност 8120102 Селски туризъм
ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ "ПРОФ. Д-Р АС. ЗЛАТАРОВ" гр. Видин, Южна промишлена зона тел: 094/600 805 e-mail: thti_vd@yahoo.com
345110 Икономист 345110 5 Предприемачество и мениджмънт 541020 Оператор на хранително-вкусовата промишленост 5410202 Производство и преработка на мляко и млечни продукти 811010 Хотелиер 8110101 Организация на хотелиерството 812010 Организатор на туристическа агентска дейност 8120101 Организация на туризма и свободното време
ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ОБЛЕКЛО И ХРАНЕНЕ гр. Видин ул. Гладстон" №42, тел.: 094/601 739, e-mail: vidin_toh@abv.bg
541010 Техник - технолог в хранително-вкусовата промишленост 5410102 Производство на хляб, хлебни и сладкарски изделия 811060 Ресторантьор 8110603 Кетъринг 811070 Готвач 8110701 Производство на кулинарни изделия и напитки
ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО СЕЛСКО СТОПАНСТВО "Г. М. ДИМИТРОВ" гр. Дунавци ул. Г. Димитров № 1 тел.:09314/22 24
<i>Дневна форма на обучение</i> 811070 Готвач 8110701 Производство на кулинарни изделия и напитки <i>Задочна форма на обучение</i> 811070 Готвач 8110701 Производство на кулинарни изделия и напитки
ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ИКОНОМИКА ГР. ДИМОВО ул. Д. Благоев № 2 тел: 09341/ 288
811070 Готвач 8110701 Производство на кулинарни изделия и напитки
СОУ "ХР. БОТЕВ" С. АРЧАР с. Арчар, община Димово, ул. В. Левски № 7 тел.: 09317/23 13

e-mail: dourschar@abv.bg

622030 Работник в озеленяването
6220301 Озеленяване и цветарство

Висши кадри в областта се подготвят в:

Център за дистанционно обучение, към НБУ Локален център - Видин, (ул. "Княз Борис I" No 32, тел. 094/ 60 64 66, e-mail: lc-vidin@nbu.bg)

Обучението се извършва по следните програми:

- Програма «Икономика» със специалности:

- Финанси;
- Бизнес администрация;
- Маркетинг

- Програма «Науки за земята»

- Специалност «Екология и опазване на околната среда»

Независимо от образователния потенциал, туризма в областта изпитва остра нужда, от кадри в сферата на туризма. Очертават следните тенденции:

- Текучество на подготвени кадри по посока морските и планинските курорти;
- Текучество на подготвени кадри към чужбина;
- Ниско равнище на професионална етика и лоялност към фирмата;
- Постоянна необходимост от обучение «в движение» на слабо подготвени кадри, което отнема много време и усилия;
- Заплащане, несъответстващо на образователния ценз, качеството и обема на работа.

1.3. Тенденции

Световната Туристическа Организация предрича, че увеличението на Европейския туризъм през следващото десетилетие в по-голямата си част ще се дължи на алтернативни форми на пътувания, разграничаващи се от класическата формула “Слънце, пясък и море”. Този вид туризъм се очаква да надмине 20 % от всички други видове и има потенциал да нараства по – бързо от всеки друг пазарен сегмент.

Най – популярният избор е морето (63%), но значителен брой от европейците, посочват като предпочитана дестинация селските райони и природата (23%). Колкото до критериите за избор на едно място пред друго, климатът фигурира осезателно (45%), както и други фактори като пейзажа, историческия интерес и околната среда, които в процентно отношение са равни с факторите “разходи за пътуване” и “разходи за настаняване”. Основният извод от проучване на Западни туристически агенции за предпочитан вид туризъм сред техните клиенти е предлагането на почивка тип „селски туризъм”. В тази насока област Видин притежава богати ресурси и възможности за развитието на селски туризъм – непокътната природа и населени места, съхранили автентични традиции.

Понятието “селски туризъм” се използва, когато селската култура е ключов компонент от предлагания продукт. Отличителният признак на туристическия продукт при селския туризъм е желанието да се предложи на гостите персонализиран контакт, да почувстват физическата и човешка околна среда в селските райони и да им се позволи, колкото се може повече да участват в дейностите, традициите и начина на живот на местното население.

Промени в обществото – нови варианти на пътувания

Обществото се променя непрекъснато, а тенденциите – икономически, социални или в начина на живот – от своя страна оказват влияние върху туризма, който е неразделна част от нашето общество. Съществуващите политики, отнасящи се до туристическите продукти и услуги, маркетинга и инвестициите, изискват да бъдат направени някои промени и адаптации, когато предпочитанията и туристическото поведение се развиват по различен начин, от този, по който са се развивали в миналото.

В миналото, предлагането винаги е диктувало търсенето, докато днес е вярно обратното.

Увеличаващата се наситеност на пазара и повечето, умеещи да отстояват правата си, потребители, с финансов ресурс и свободно време, предопределят доходността на производителите на туристически услуги.

Все по-големият опит на туриста и повишените му изисквания определят все по-силната конкуренция в сектора.

Следващите девет тенденции са от съществено значение при дългосрочното планиране в туризма. Те са отражение на прогнозираните изменения на западноевропейското общество през следващите 5 години¹.

- ***Демографски промени***

Броят на хората в третата възраст прогресивно ще се увеличава. В този смисъл броят на опитните туристи ще нарасне с много по-бързи темпове от туристическото развитие. Този фактор влияе върху повишаване на изискванията към качеството, комфорта, сигурността на хотелите и транспорта и ще насочи маркетинговите стратегии в тази насока. По-търсени ще бъдат индивидуалните програми, които се провеждат извън натоварения сезон и включват релаксиращи възможности за забавление.

- ***Здраве***

Факторът здраве ще повлияе при вземането на решение за почивка. Дестинациите, които не са считани за екологично чисти, постепенно ще бъдат избягвани от туристите. Търсенето на морски туризъм ще намалее, но ще се увеличи търсенето на активни почивки. А това ще формира нуждата от изграждане на подходящи съоръжения за активни спортове. Търсенето на продукти за поддържане на доброто здраве ще се увеличи (в това число минерални басейни и фитнес центрове).

- ***Образование***

През последните години образователния ценз на туристите се отразява пряко върху създаването на туристическия продукт. Изкуствата, историята и културата стават водещ мотив за пътуване и присъстват все по-трайно в туристическите продукти. Те отговарят по-пълно на душевните търсения на съвременния човек и задоволяват нуждата и желанието му да учи. Този факт води до повишено търсене на специализирани продукти и включване на културно-познавателни елементи в пакетните почивки.

- ***Свободно време***

Съвременният начин на живот е изключително напрегнат и това стимулира желанието на туристите за ползване на пакети, предлагащи програми за възстановяване.

- ***Туристически опит***

Намалява интереса на туристите към определени дестинации, които не отговарят на стандартите. Региони, които предлагат разнообразен продукт ще бъдат предпочитани. Опитът и критичното отношение стимулират туристите да посещават дестинации, от които са били доволни в миналото.

- ***Стандарт на живот***

Стандартът на живот се покачва постепенно. Това оказва влияние върху личните нужди и представи на туристите. Увеличава се интересът към по-малки места за

¹ Данните са от изследването Trends for Tourism in Europe на European Travel Commission (ETC)

настаняване (малки автентични хотелчета и къщи за гости). Тенденцията “назад към природата” ще доведе до по-прости средства за настаняване – от хотели към бунгала, от каравани към палатки. Доставчиците на услуги, които успеят да създадат изцяло нови продукти, ще се утвърдят на туристическия пазар.

- **Информационни технологии**

Използването на Интернет за достъп до информация и представяне на туристически продукти ще продължи да се увеличава. Увеличените възможности за поднасяне на информация за различните дестинации ще помогнат на туристите да имат база за сравнение и това ще доведе до по-голяма конкуренция в бранша. Интернет ще промени ролята на туристическите организации и бордове и ще постави нови изисквания към тях.

- **Транспорт**

Намаляващите цени на транспорта влияят съществено върху туристическия поток. Дестинациите се облагодетелстват от лесен и евтин достъп, особено ако рекламират събития организирани извън активния сезон. Повишената достъпност стимулира търсенето на кратки почивки в чужбина и миграция от големите градове към селските райони.

- **Сигурност**

В туризма се повишават изискванията за сигурност и туристите избягват дестинации, които са считани за опасни. Разходите за гарантиране на сигурността се увеличат съществено, а индустрията трябва да посрещне по-гъвкаво туристическо търсене в кризисен период. При подбора на дестинация вече се включват нови съществени фактори като качество на питейната вода и замърсяване на околната среда.

2. SWOT анализ на Област Видин като туристическа дестинация

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> - Многообразие на природни и антропогенни ресурси за устойчиво развитие на различни форми на туризъм, традиционен и специализиран, които могат да се развиват както самостоятелно, така и чрез ефективно комбиниране по между им; - Наличие на живи традиции и автентичен фолклор – етнографско богатство и историческо наследство; множество паметници на културата и забележителни местности - предпоставки за развитие на екотуризъм и културен туризъм; - Красива и чиста околна среда; - Благоприятен климат и температури; - Благоприятно географско положение – пресечна точка на изтока и запада; - Гостоприемно местно население; - Конкурентни цени на туристическите услуги; - Ресурси за развитие на художествените занаяти; - Определяне на туризма като приоритет за развитието на областта; 	<ul style="list-style-type: none"> - Слабо развита туристическа база за настаняване в малките населени места; - Недостатъчно развита инфраструктура, липса на транспорт до туристическите обекти; - Недостатъчно квалифициран персонал; - Липса на контакти с туроператори от страната и чужбина; - Недостатъчен маркетинг; - Слабо представяне и промоциране на областта като туристическа дестинация в интернет пространството; on-line резервации; - Неадекватно териториално планиране на туристическите маршрути (необхванати обекти, липса на тоалетни,

<ul style="list-style-type: none"> - Възможност за достъп до областта чрез всички видове транспорт. 	<ul style="list-style-type: none"> указателни табели и т.н.); - Липса на създадени и промоцирани туристически пакети и атракции; - Липса на съоразения за достъп на хора с увреждания в туристическите обекти.
<p>Възможности</p>	<p>Заплахи</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Наличие на богат туристически потенциал за разработване на атрактивни туристически пакети; - Възможности за разнообразяване на туристическия продукт – предлагане на специализирани туристически услуги и продукти; - Неизползвани възможности за вътрешен туризъм и туризъм от съседните страни (Румъния и Сърбия) за уикенд – почивки; - Подобряване на квалификацията и уменията на заетите в сферата на туризма; - Възможности за привличане на чуждестранни инвестиции в туризма; - Популяризиране на областта като атрактивна туристическа дестинация; - Подобряване на инфраструктурата и суперструктурата, обслужваща туризма; - Възможност за увеличаване на туристопотока от страните членки на ЕС; - Възможности за привличане на средства от европейски програми; - Възможности за откриване на летище Видин; - Възможности за използване потенциала на р. Дунав; - Развитие на нови видове туризъм (винен, ловен и т.н.); - Възможности за развитие на балнео- и спа туризъм. 	<ul style="list-style-type: none"> - Непълноценно използване на природните и антропогенни ресурси; - Влошаване параметрите на околната среда; - Силна външна конкуренция от други региони; - Големи вътрешнорегионални икономически различия между районите за планиране; - Незначителни инвестиции от чужди фондове и инвеститори; - Изтичане на обучени кадри от туризма към чужбина и големите курортни центрове; - Изоставане от новите информационни технологии и използването на Интернет.

3.Визия, цели и стратегии за устойчиво развитие на туризма в област Видин

3.1.Визия

Област Видин - атрактивна дестинация за българските и чуждестранни туристи, със запазени културно - исторически паметници и традиции, съхранени уникални природни дадености и модерна прилежаща туристическа инфраструктура.

3.2. Стратегически цели

Цел 3.2.1. Повишаване качеството на туристическите продукти.

Цел 3.2.2. Популяризиране на Област Видин в туристическите национални и международни мрежи. Активно използване на възможностите на Интернет за дистрибуция на туристическите продукти.

Цел 3.3.3. Подобряване на туристическата инфраструктура на областно и общинско ниво и изграждане на нова.

3.3. Приоритетни области за устойчиво развитие

Въз основа на ситуационния анализ и откритите силни и слаби страни, възможности и заплахи, както и на световните тенденции в развитието на туризма и проведените проучвания и обсъждания със заинтересованите страни в област Видин, като приоритетни области следва да бъдат развивани следните сектори:

- Опознавателен туризъм – културен, исторически, религиозен туризъм;
- Селски туризъм;
- Екотуризм /природен туризъм/;
- Бизнес туризъм;
- Ваканционен туризъм;
- Речен туризъм;
- Здравен туризъм (балнеология, СПА);
- Тематичен туризъм –спортен, фестивален, ловен и риболовен;
- Ученически туризъм.

3.4. Целеви пазари

Разработване на туристически продукти, ориентирани към:

- населението от област Видин (посещения на културно-исторически и природни забележителности, атракции, спортни и културни мероприятия, еко и приключенски маршрути, уикенд почивки и честване на празници, опознавателни, спортни и ваканционни туристически продукти, насочени към учениците от областта);
- български граждани (уикенд и по-дълъг ваканционен туризъм (селски, здравен, ловен, речен), регионални маршрути за посещения за културно-исторически,

природни забележителности и атракции, еко и приключенски маршрути, посещения на спортни и културни мероприятия с регионален, национален или международен характер, бизнес туризъм, ученически туризъм;

- туристи от съседните държави (уикенд и по-дълъг ваканционен туризъм (селски, здравен, ловен, речен), регионални маршрути за посещения за културно-исторически, природни забележителности и атракции, еко и приключенски маршрути, посещения на спортни и културни мероприятия с трансграничен характер, бизнес туризъм, младежки туризъм;
- чуждестранни туристи (ваканционен туризъм - селски, здравен, ловен, речен), регионални маршрути за посещения за културно-исторически, природни забележителности и атракции, еко и приключенски маршрути, посещения на спортни и културни мероприятия с международен характер, бизнес туризъм, младежки туризъм;
- пасажери от туристическите кораби (регионални маршрути за посещения за културно-исторически, природни забележителности и атракции, еко и приключенски маршрути).

3.5. Приоритети и специфични цели

Приоритет 1: Изграждане и модернизация на туристическата инфраструктура

Специфични цели:

1.1. Ремонт и реконструкция на пътната инфраструктура, свързваща туристически обекти в рамките на областта и общините;

1.2. Изграждане/ реконструкция на ВиК, енергийната и съобщителна инфраструктура, обслужваща туристическите обекти;

1.3. Изграждане на бази за:

- ваканционен туризъм;
- ученически туризъм;
- селски туризъм;
- конгресен туризъм;
- хотели с висока категория (четири/пет звезди);
- спа центрове;
- бази за отдих по р. Дунав.

1.4. Изграждане / реконструкция на необходимата спортна база за развитие на спорта и провеждането на регионални, национални, международни спортни мероприятия (стадион, писти, спортни зали, басейн, кортове и т.н.);

1.5. Изграждане / реконструкция на базата за провеждане на културни мероприятия (концертни зали, изложбени зали, сцени и т.н.);

1.6. Адаптиране на туристическата инфраструктура за нуждите на хората с увреждания, изграждане на парапети, рампи и др.;

1.7. Изграждане, облагородяване и поддържане на адекватна допълваща инфраструктура, необходима за туристическия бизнес и за задоволяване на потребностите на туристите (туристически пътеки и алеи, места за пикник, указателни табели, посетителски информационни центрове, детски площадки, съоръжения за отдих и спорт с нестопанска цел, паркинги, тротоари, зелени площи, тоалетни, осветление, малки съоръжения за събиране на отпадъци и др.);

1.8. Възстановяване и обновяване на планински хижи, заслони и съоръжения за безопасност.

- 1.9. Модернизация на пристанищната инфраструктура за обслужване на туристопотока по р. Дунав;
- 1.10. Възстановяване на въздушния транспорт в област Видин;
- 1.11. Модернизация на инфраструктурата и подобряване на битовите условия в района на ГКПП-та.

Приоритет 2: Разработване на нови туристически продукти, дестинации и атракции

Специфични цели:

- 2.1. Развитие на природните, културни и исторически атракции - възстановяване, опазване, експониране, оборудване, въвеждане на техники и програми за интерпретация и анимация и др.;
- 2.2. Организиране на събития с регионален и национален обхват и въздействие, като фестивали, събития на открито, културни мероприятия, спортни състезания, фолклорни прояви, др.;
- 2.3. Развитие на пътническото корабоплаване по р. Дунав, включително разработване на атракции, туристически продукти и маршрути, свързани с р. Дунав;
- 2.4. Развитие на водни зони за отдих и рекреационни дейности;
- 2.5. Разработване на атракции за развитие на детския и младежки туризъм;
- 2.6. Разработване на екстремни туристически атракции;
- 2.7. Създаване на подходящи форми за представяне на местното занаятчийство, традиции, кухня и бит и разработването им като туристически продукт;
- 2.8. Създаване на интегрирани туристически продукти и регионални маршрути.

Приоритет 3: Подобряване на партньорството и координацията с всички заинтересовани страни за разработване и прилагане на политиката в туризма

Специфични цели:

- 3.1. Прилагане на механизми за ефективно сътрудничество на заинтересованите страни (държавни, общински, частни, неправителствени организации) с цел стратегическо партньорство и постигане целите на Стратегията;
- 3.2. Създаване на ПЧП (Публично – частни партньорства) като основен фактор за развитието на туризма в област Видин;
- 3.3. Ангажиране на местни НПО, културните институции, местното самоуправление и бизнес организациите в разработването и осъществяването на проекти в областта на туризма (финансиране от Европейски фондове, Национални програми и други донори);
- 3.4. Насърчаване на ефективно регионално сътрудничество при туристическото планиране с оглед разработването и предлагането на общи туристически продукти;
- 3.5. Развитие на трансграничните партньорства за създаване на съвместни туристически продукти;
- 3.6. Разработване и разпространение на необходимата информация сред туристическия бизнес, организиране на туристически форуми за насърчаване на ефективната двустранна комуникация, участие и ангажиране на местния бизнес в установяването и разрешаването на общи проблеми и др.

Приоритет 4: Осигуряване на високо качество на туристическите услуги

Специфични цели:

- 4.1. Осигуряване защита на правата, безопасността и сигурността на потребителите на туристически услуги;
- 4.2. Осъществяване на модернизация на управлението и контрола на качеството чрез внедряване на европейските регулации и система от стандарти за обслужване;
- 4.3. Проучване и прилагане на най-добри практики в туристическия сектор;
- 4.4. Въвеждане на иновации по отношение на продукти, технологии и човешкия фактор в туристическия сектор в България;
- 4.5. Повишаване качеството на туристическото обслужване в различните обекти от туристическия сектор;
- 4.6. Разработване и въвеждане на регионален знак за качество на туристическите услуги, (регионално сертифициране на местата за настаняване, атракциите и услугите, въвеждане на единни регионални системи за маркировка, характерни за региона норми на поведение и стандарти, етикети за качество и др., годишни туристически награди и др.);
- 4.7. Подкрепа за туристическите асоциации, общините и туристическия бизнес (напр. наръчници, справочници, редовна комуникация и предоставяне на информация, включително електронни бюлетини и др.).

Приоритет 5: Развитие на дейностите, свързани с туризма

Специфични цели:

- 5.1. Развитие на спорта за деца и спортните клубове;
- 5.2. Развитие на културната политика и информационното осигуряване на културните дейности;
- 5.3. Оптимизиране на учебните програми с цел повишаване знанията на подрастващите в културните и историческите ценности на родния край;
- 5.4. Развитие на транспортните услуги, включително интермодален транспорт за туристите;
- 5.5. Насърчаване и стимулиране на частния сектор за инвестиране в туристическия бизнес;
- 5.6. Разработване на мерки за намаляване на текучеството на заетите в бранша.

Приоритет 6: Повишаване качеството на образование и обучение в туризма в съответствие с потребностите на пазара на труда

Специфични цели:

- 6.1. Въвеждане на съвременни изисквания и подобряване качеството на обучението и професионалната квалификация на туристическите кадри на всички нива – обслужване, маркетинг, управление и др;

- 6.2. Подобряване на системата за квалификация и преквалификация на безработни лица с оглед ресурсното обезпечаване на туристическите дейности и регионалното развитие;
- 6.3. Разработване на механизми за трайни партньорства между обучаващите институции и бизнеса;
- 6.4. Повишаване на конкурентоспособността на работната сила в туризма;
- 6.5. Насърчаване на работодателите в туризма за повишаване на инвестирането в продължаващото професионално обучение.

Приоритет 7: Прилагане на стандартите за съхраняване и опазване на околната среда

Специфични цели:

- 7.1. Въвеждането на добри практики на екологичен мениджмънт в местата за настаняване и туристическите обекти;
- 7.2. Въвеждане на съвременни стандарти за прилагане на енергоспестяващи технологии, използване на възобновяеми енергийни източници и мерки за енергийна ефективност в туристическите дейности;
- 7.3. Съхранение на околната среда, природните ресурси и местните хабитати чрез минимизиране вредното въздействие върху тях;
- 7.4. Насърчаване развитието на екотуризма като основен фактор за устойчиво развитие и съхраняване на биоразнообразието.

Приоритет 8: Оптимизиране на дейности за системно наблюдение и анализ на развитието на туризма в област Видин

Специфични цели:

- 8.1. Разработване на механизми за обратна връзка с туристическия бизнес;
- 8.2. Актуализиране на туристическата статистика;
- 8.3. Организиране на системно наблюдение и периодични оценки на туристическите ресурси, средства и услуги;
- 8.4. Провеждане на целенасочени и периодични проучвания и анализи сред потребители на туристически услуги за нагласата на потребителското търсене и пазара;
- 8.5. Извършване на редовен анализ на актуална информация за международните, европейските и местните тенденции, за продуктите и възможностите за развитие.

Приоритет 9: Ефективен маркетинг и реклама на туристическите обекти и област Видин като туристическа дестинация

Специфични цели:

- 9.1. Регионален маркетинг (анализ на съществуващите природни и антропогенни ресурси, идентифициране на нови възможности, анализ на леглова база, атракции и развлечения, статистически анализи, идентифициране на целеви пазари и т.н.) – създаване и осъществяване на концепция за развитието на района, негова марка и промотирането му;
- 9.2. Създаване и осъществяване на интегриран подход при рекламирането на туристическия район (изготвяне на регионални печатни материали, уеб страница и общ рекламен клип, представяща всички възможности за туризъм в региона, регионален туристически информационен център и форум, регионален регистър на категоризираните средства за настаняване, заведения за хранене, атракции; справочници,

упражняване на турагентска дейност /регионална резервационна система/, информация и организация на събития и др.);

9.3. Изработването на промоционални материали (справочници, пътеводители, карти, карти-схеми, брошури, проспекти, комплекти снимки и др.);

9.4. Създаване на постоянно действащи канали за комуникация и реклама на туристическия район: интернет, туристически борси и изложения, пътеводители, опознавателни турове, тур оператори;

9.5. Развитие на трансграничните дейности в областта на туристическия маркетинг и реклама;

9.6. Създаване на туристически информационни центрове;

9.7. Предлагане на сувенири, пряко свързани с региона и местните туристически обекти;

9.8. Въвеждане на съвременни технологии и информационни системи с цел подобряване на информационното обслужване, маркетинга и планирането на туристическите дестинации, интернет-базирани системи за информация и разпространение на туристически бази данни.

3.6. Индикатори

- Увеличаване на приходите от туризъм в областта;
- Увеличаване на инвестициите в туристическия сектор;
- Увеличаване броя на обектите, включени в туристическите маршрути;
- Увеличаване броя на средствата за подслон и тяхната категоризация;
- Увеличаване на туристите от круизните кораби, посещаващи Видин, и продължителността на техния престой;
- Ръст в броя реализирани нощувки в местата за настаняване;
- Нарастване броя на туристите, посетили туристическите обекти в областта;
- Увеличаване на броя на туристите от съседните страни – Република Румъния и Република Сърбия;
- Разкрити нови училищни специалности и квалификационни курсове за туристически кадри;
- Увеличаване броя на фирмите в туристическия сектор;
- Реализирани туристически форуми и срещи между заинтересованите страни в област Видин, разработени механизми за координация между тях (напр. учредяването на Общински консултативен съвет по туризъм в общините от област Видин и установяването на ефективен модел за координацията им с Областния консултативен съвет по туризъм)
- Увеличаване броя на участията на изложения за туризъм;
- Реализирани дейности по възстановяване, опазване, експониране, оборудване, въвеждане на техники и програми за интерпретация и анимация на природните, културни и исторически атракции;
- Проведени събития с местен, регионален, национален или международен характер, като - фестивали, културни мероприятия, спортни състезания, фолклорни прояви, др.;
- Увеличаване броя на атракциите;
- Проведени мероприятия и разработени механизми за представяне на местното занаятчийство, традиции, кухня и бит;
- Проведени проучвания, анализи и оценки в туристическата сфера;
- Разработени канали за комуникация и реклама на туристическите обекти и област Видин като туристическа дестинация;
- Разработени промоционални материали;

- Създадени туристически информационни центрове;
- Брой реализирани проекти и усвоени средства по Европейските фондове за развитие на туризма в областта;
- Броя реализирани трансгранични проекти за развитието на туризма;
- Реализирани дейности за изграждане/реконструкция на инфраструктурата до и около туристическите обекти;
- Изградени/ ремонтирани бази за туризъм и места за настаняване;
- Изградени/ ремонтирани спортни и културни обекти;
- Изградена инфраструктура за достъп до туристическите обекти на хора с увреждания;
- Изградена и рехабилитирана инфраструктура в областта.

4. ФИНАНСИРАНЕ

Източници за финансиране на дейностите от Стратегията за устойчиво развитие на туризма в Област Видин (2009-2013г.) са:

- държавният бюджет;
- бюджетите на общините;
- средства на физически и юридически лица;
- средства от фондовете на Европейския съюз;
- други международни финансови институции.

Сред тях важно значение намират средствата от фондовете на ЕС и в най-голяма степен следните програми за периода 2007-2013г.:

- **ОП „Регионално развитие”** чрез пряко насочената към развитието на туризма *Приоритетна ос 3: Устойчиво развитие на туризма (Операция 3.1. „Подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура”; Операция 3.2. „Развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите”; Операция 3.3. „Национален туристически маркетинг”)*, както и чрез останалите приоритети на програмата, които ще окажат влияние върху регионалното развитие;
- **Програмата за развитие на селските райони;**
- **Програмите за трансгранично сътрудничество Румъния – България и България – Сърбия;**
- **ОП „Развитие на човешките ресурси”;**
- **ОП „Развитие конкурентоспособността на българската икономика”;**
- **ОП „Транспорт”;**
- **ОП „Околна среда”.**

5. ПРОЗРАЧНОСТ

Прилагането на принципът на прозрачност е важен фактор за установяването на ефективна комуникация между заинтересованите страни от туристическия сектор, като база за успешното разработване и изпълнение на стратегията.

Принципът на прозрачност обхваща предоставяне на информация и публичност на процеса на създаване, приемане, мониторинг и изпълнение на Стратегията. Информационните процеси ще бъдат насочени като цяло към обществото, с основен

акцент върху институциите, организациите и лицата, осъществяващи дейности, свързани с управлението и развитието на туризма, а именно: компетентните държавни институции и съответните регионални структури, местната власт, туристически сдружения и организации, представители на туристическия бизнес, образователни и научни институции, професионални и потребителски сдружения, др.

5.1. Представители на заинтересованите страни участваха в процеса на разработване на Стратегията за устойчиво развитие на туризма (ОСУРТ) в област Видин чрез:

- Решението за разработване на Стратегията за устойчиво развитие на туризма в област Видин е взето на заседание на Областния съвет за развитие (ОСР), чиито членове са кметовете на общините в област Видин, представители на Общинските съвети, на Регионалното сдружение на общините на територията на областта и на областните структури на национално представените организации на работодателите и на работниците и служителите;

- Решението на Областния съвет за развитие, заедно с проекта на Националната стратегия за устойчиво развитие на туризма, като рамка за разработването на ОСУРТ, бе изпратено до сформирания към ОСР - Областен консултативен съвет по туризъм, чиито членове са представители на местната власт, неправителствени организации, туристическия бизнес, културни и образователни институции, регионални структури на изпълнителната власт. На заседание на Областния консултативен съвет по туризъм, проведено на 24 юни 2008г. и в присъствието на представители на общините от област Видин бе подложена на обсъждане стратегическата рамка на Проекта на ОСУРТ;

- Предварително бяха изпратени анкетни карти до всички общини от област Видин, в които да се отразят становищата и предложенията по така предложената стратегическа рамка;

- Коментарите и конкретните предложения, постъпили от дискусиата на заседанието на Областния консултативен съвет по туризъм и обобщените анкети, са взети предвид при последващите дейности по изготвянето на Стратегията.

На заседание на Областния консултативен съвет по туризъм, проведено на 20 януари 2009г. бе съгласуван окончателния вариант на ОСУРТ.

5.2. Окончателният проект на ОСУРТ следва да бъде одобрен и приет съответно и от Областния съвет за развитие на област Видин.

5.3. Основните канали, които ще бъдат използвани за популяризиране на приетата Стратегия, са съобщения към медиите и заинтересованите страни, публикуването ѝ на интернет страницата на Областна администрация Видин, представянето ѝ на регионални форуми и други организирани мероприятия.

5.4. Мониторингът на Стратегията ще бъде информационно осигурен чрез гореизброените комуникационни канали. Публичност на процесите на наблюдение, оценка и актуализация ще бъде гарантирана и чрез основната роля, която ще изпълняват по тях, колективните органи на областно ниво - Областния консултативен съвет по туризъм и Областния съвет за развитие.

6. ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ

Дейностите по Стратегията ще бъдат реализирани от широк кръг от институции и организации, а именно:

- Компетентни държавни органи на централно ниво и регионални структури;
- Областна администрация Видин;

- Общините в област Видин;
- Неправителствени организации;
- Туристически организации и сдружения;
- Стопански субекти, извършващи дейности в сферата на туризма;
- Училища, образователни центрове и др.

Установяването на партньорство и ефективни форми на сътрудничество между тези страни е основен фактор за изпълнението на Стратегията.

Постигането на заложените в Стратегията цели се основава на правилното насочване и обвързването на усилията на заинтересованите институции, организации и лица, основни функции за което ще изпълняват Областния консултативния съвет по туризъм и Областния съвет за развитие на област Видин. Дейността на тези органи се подпомага от Областна администрация Видин.

Мониторингът на Стратегията обхваща систематично събиране, анализ и използване на информация за целите на управлението и вземането на решения по отношение на изпълнението на конкретните цели и приоритети.

Най-обективният начин за сравняване на напредъка с целите е посредством използването на количествени, финансови и физически индикатори, залегнали в програмата. Основните информационни източници за отчитане на Стратегията са статистическа информация, справки от компетентните институции и заинтересовани организации, провеждане на специални проучвания и анкети, анализи, доклади и проучвания на български и международни организации, ведомствени информационни системи и др. С оглед възможността за вземане на решения, мониторингът включва не само отчет за отклоненията, но и анализ на причините, довели до тях.

Основен инструмент за измерване на напредъка по Стратегията представляват междинния и заключителния доклад. Докладите следва да бъдат одобрени и приети съответно от Областния консултативен съвет по туризма и Областния съвет за развитие на област Видин. Със свое решение Съветите могат да инициират и изготвянето на допълнителни доклади за напредъка по изпълнение на Стратегията.

Докладите за изпълнение на Стратегията са основа за формиране на детайлна преценка по отношение на постиженията и недостатъците при изпълнението ѝ, която да послужи като база за вземане на решение относно важните корекции на нейните цели, приоритети и приоритетни области.

Основания за актуализация на Стратегията за устойчиво развитие на туризма на област Видин са съществени промени в социално-икономическите условия, промяна в условията, институционалната организация и нормативната база, отнасяща се до туристическия сектор, промени в Националната стратегия за устойчиво развитие на туризма (2009-2013г.).